

Loviisan kaupungin hyvinvointikertomus 2021–2025

1

Diakooste

Hyvinvointikertomuksen laatijat ja käsittely

- Loviisan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) työryhmä on laatinut hyvinvointikertomuksen.
- Hyvinvointikertomus on laadittu monialaisessa ja monitoimijaisessa yhteistyössä asiantuntija- ja kokemustietoa hyödyntäen.
- Käsittely ja hyväksyminen:
  - Lausuntopyyntö vaikuttamistoimielimiltä helmikuussa 2025
  - Esitys EKI-, KUVA- ja KSL-lautakunnille ja kaupunginhallitukselle
  - Valtuustossa hyväksyminen
- Hyväksymisen jälkeen hyvinvointikertomus 2021–2025 julkaistaan osoitteessa hyvinvointikertomus.fi ja loviisa.fi-sivuilla sekä lähetetään Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymälle.

Hyvinvointikertomuksen sisältö

- On hyödynnetty sähköisen hyvinvointikertomuksen mallipohjaa.
- TIIVISTELMÄ
- JOHDANTO
- OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 – 2025
  - 1 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
  - 2 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
  - 3 Keskeiset opit valtuustokaudelta
- OSA II KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ
  - 4 Hyvinvointikertomuksen laatijat
  - 5 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Kuva: Joakim Palmén, Loviisan kaupunki

Uutta tietoa hyvinvointikertomuksessa

- HYTE-kertoimen prosessi- ja tulosindikaattorit
  - Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin.
- THL:n ehdotetut vähimmäistietoindikaattorit
  - Järjestämislain 29. §:n mukainen asetus hyvinvointikertomusten vähimmäistiedoista on sosiaali- ja terveysministeriön käsittelyssä. Esitys hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöiksi on annettu 14.6.2023 sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta se saattaa muuttua ministeriön asetusprosessin myötä.
- Täydentäviä indikaattoreita, kuten esim. väestö, liikunta-aktiivisuus ja myönteisimmät ja huolestuttavimmat tulokset kouluterveyskyselyn tuloksista 2023 sekä asukkaille suunnatun hyvinvointikyselyn tuloksia.
- HYTE-ryhmän nostoja ilon- ja huolenaiheista ikäryhmittäin ja oppeja (onnistumisia ja kehittämistarpeita) valtuustokaudelta.

Hyvinvointisuunnitelman valmistelu käynnistyy

- Hyvinvointikertomus 2021–2025 ja hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 laaditaan erikseen.
- Vuoden 2026 alussa raportoidaan erikseen hyvinvointisuunnitelman vuoden 2025 toteuma.
- Hyvinvointisuunnitelman valmistelu seuraavalle valtuustokaudelle 2026–2029:
  - HYTE-ryhmä aloittaa hyvinvointisuunnitelman valmistelun hyvinvointikertomuksen pohjalta HYTE-ryhmän työpajassa keväällä 2025.
  - Hyvinvointisuunnitelmaa työstetään syksyllä huomioiden kaupungin uutta strategiaa.
  - Vaikuttamistoimielimet osallistetaan hyvinvointisuunnitelman valmisteluun.
  - THL:n ehdotetut vähimmäistietosisällöt huomioidaan, kun valmistellaan hyvinvointisuunnitelmaa.

Strateginen tavoite ja yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyen ⁶

- Loviisan kaupungin strategiassa vuosille 2022–2025 todetaan, että:
”Haluamme monipuolisella ja luovalla tavalla edistää hyvinvointia kasvatuksella, koulutuksella, kulttuurilla, liikunnalla, elinkeinotoimilla, yrittäjyydellä, kaupunkisuunnittelulla ja ymmärrettävällä päätöksenteolla.”
- Lisäksi kaupunki on edistänyt hyvinvointia yhteistyötä eri alojen yhdistysten, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.

Nosto laeista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan kunnalla (6. §) ja hyvinvointialueella (7. §) on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy organisaation muihin lakisääteisiin tehtäviin.
  - Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.
  - Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.
  - Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan.
  - Kunnan ja hyvinvointialueen on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Loviisan hyvinvointisuunnitelma 2021–2025

- **Loviisan hyvinvointisuunnitelman painopisteet 2021–2025 ovat:**
  - Asukkaiden osallisuus
  - Edistävä toiminta ja oikea-aikaiset palvelut
  - Hyvinvointia tukeva ympäristö kestävä kehitys huomioiden
- Hyvinvointisuunnitelmaan on yhdistetty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Kotouttamisohjelma 2021–2024 on huomioitu suunnitelmassa. Toimenpiteisiin sisältyy Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttaminen ja ehkäisevä päihdetyö.
- Seuraavilla sivuilla on esimerkkejä yhteistyöllä tehdyistä toimenpiteistä hyvinvointisuunnitelmasta.

Esimerkkejä yhteistyöllä tehdyistä toimenpiteistä

- Kaupunki rakensi uuden asuinalueen, Kuningattarenrannan, ja uudelle asuinalueelle kaikille asukkaille avoimet virkistysalueet ja -reitit, johon sisältyy muun muassa metsäpuisto, esteetön pitkospuureitti, leikkipuisto ja julkinen taideteos.
- *Kuva on Kuningattarenrannan virkistysalueen- ja reittien havainnoivasta esteettömyyskartoituskävelystä 9.10.2023. Kuvassa on kaupungin henkilöstön ja vanhus- ja vammaisneuvoston edustajat sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen edustaja.*

Kuva: Sara Tallsten, Loviisan kaupunki

Esimerkkejä yhteistyöllä tehdyistä toimenpiteistä

- Suomen UNICEF myönsi vuonna 2024 Loviisan kaupungille ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.
- Loviisa oli erityisesti onnistunut:
  - Lapsiystävällinen kunta -työn sitoutuneessa ja määrätietoisessa koordinoinnissa ja edistämisessä
  - lapsen oikeuksiin liittyvässä viestinnässä
  - lapsiparlamentin toiminnan käynnistämisessä
  - lapsivaikutusten arvioinnin sähköisen työkalun käyttöönotossa
- *Kuva on lapsiparlamentin ensimmäisestä kokouksesta Raatihuoneella 5.5.2023.*

Kuva: Shasmine Bruce, Loviisan kaupunki

Esimerkkejä yhteistyöllä tehdyistä toimenpiteistä

- Osallistuva budjetointi toteutettiin vuonna 2023.
- Äänestyksen voitti Ruotsinpyhtään liikennepuiston kunnostaminen, joka valmistui 2024.
- *Kuva on liikennepuiston avajaisista Ruotsinpyhtäällä 24.10.2024. Kuvassa ehdotuksen tehnyt Jere Moisio sekä kaupunginjohtaja Tomas Björkroth.*

Kuva: Jonna Pennanen, Loviisan kaupunki.

Esimerkkejä yhteistyöllä tehdyistä toimenpiteistä

- Hyvinvointia koulussa, nuorisotyötä, harrastamisen mahdollisuuksia, kulttuurikasvatusta ja ehkäisevää päihdetyötä on edistetty moniammatillisella yhteistyöllä sekä yhteistyössä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa.
- Kouluruokailua on kehitetty muun muassa vuosittaisella kyselyllä kouluruoasta kaikille oppilaille.
- Kaupunki on tehnyt monipuolisesti yhteistyötä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa ja järjestänyt muun muassa verkosto- ja yhteistyötapaamisia säännöllisesti, kuten esim. kulttuuriyhdistyksille kulttuurikahvit, liikuntaseuroille seurakokous ja vuodesta 2023 alkaen sote-alan yhdistyksille yhdistysfoorumi. Infograafi yhdistyksille laadittiin 2024.

HYTE-kerroin

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.
- HYTE-kerroin otettiin käyttöön 2023.
- Loviisan HYTE-kerroin on noussut vuodesta 2023 (57) vuoteen 2024 (64).
- Loviisan HYTE-kerrointa voi edelleen parantaa esimerkiksi seuraavilla keinoilla:
  - Edistämällä nuorten hyviä ja terveellisiä elintapoja, fyysistä kuntoa ja painonhallintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa.
  - Ylläpitämällä ja vahvistamalla työikäisten työkykyä ja edistämällä työllisyyttä yhteistyössä eri tahojen kanssa.
  - Kaupunki voi ottaa käyttöön pitkät liikunta välitunnit ja välipalat kouluissa.
  - Loviisan kaupunki on madaltanut kulttuuriin osallistumisen kynnystä niin, että osana ulkoiluystävällisyyttä on toteutettu kulttuurikaveritoimintaa.

Talous ja elinvoima

- Kuntasektori on kokenut ison muutoksen kun hyvinvointialueet perustettiin ja sosiaali- ja terveystaloudet siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden hoidettavaksi.
  - Yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialuiden välillä on vielä parannettavaa.
- Korona-pandemiasta ja sote-uudistuksesta huolimatta taloudellisilla mittareilla mitattuna vuodet 2021–2025 ovat olleet varsin hyviä.
  - Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tuonut tullessaan epävarmuutta kuntasektorille.
  - Epävarmuutta lisäävät myös TE-uudistus ja valtionosuusjärjestelmän uudistus.
- Työllisyystilanne on heikentynyt ja avointen työpaikkojen määrä on laskenut. Pitkäaikaistyöttömyys ei kasvanut heikentyneestä työllisyystilanteesta huolimatta.
  - 31.12.2024 TE-toimistot ovat sulkeutuneet ja TE-palvelujen tehtävät ovat siirtyneet 1.1.2025 Porvoon työllisyysalueelle, johon Loviisan kaupunki kuuluu.

Väestö

- 16–24-vuotiaiden osuus väestöstä on alhaisempi koko maahan verrattuna, ja se johtunee suuresti siitä, että hakeudutaan muille paikkakunnille opiskelemaan.
- Väestöennusteen mukaan Loviisassa erityisesti 65–74-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan vuoteen 2030 mennessä.
- Vuonna 2023 suomenkielisten osuus väestöstä oli 55 %, ruotsinkielisten osuus 39 % ja vieraskielisten osuus 6 %.
  - Valtuustokauden aikana molempien kotimaisten kielten osuus on laskenut hieman. Sen sijaan vieraskielisten osuus Loviisassa on kasvanut.

Myönteistä loviisalaisten lasten ja nuorten arjessa

- Verrattaessa vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulokset koko maan keskiarvoon Loviisan myönteisimmissä tuloksissa nousee esille muun muassa:
  - 4. ja 5. luokan oppilaiden hyvät empatiataidot ja vaikuttamismahdollisuuden kouluruokailuun
  - Vertailussa 8. ja 9. luokan oppilaiden taiteen ja kulttuurin harrastaminen on yleisempää
  - Lukioden 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden koulu-uupumusta kokeneiden määrä on vähäisempää
  - Lisäksi myönteistä on esimerkiksi 8. ja 9. luokan oppilaiden vaikutusmahdollisuudet välituntien ja taukojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä lukiolaisten mahdollisuudet vaikuttaa koulun tapahtumiin.

Lasten ja nuorten ylipaino, heikko fyysinen toimintakyky ja vähäinen liikunta-aktiivisuus huolestuttavat ¹⁷

- Huolestuttavaa loviisalaisten lasten ja nuorten elämässä verrattaessa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen (IUHVA) ja koko maan keskiarvoihin:

Indikaattori, lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	Loviisa	IUHVA	Koko maa
Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	82,3 (2021), 81,9 (2023)	88,5 (2023)	88,8 (2023)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	53,8 (2021), 50,4 (2022), 48,3 (2023) 44,9 (2024)	36,4 (2024)	35,8 (2024)
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista	37,2 (2021), 43 (2023) pojat 37,2 (2021), 51,4 (2023) tytöt 36,7 (2021), 36,4 (2023)	40,1 (2023)	43 (2023)
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2–6-vuotiailla	26,5 (2021), 28,1 (2022), 25,6 (2023)	20,6 (2023)	19,4 (2023)
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7–12-vuotiailla	25,4 (2021), 27,5 (2022), 24,7 (2023)	21,7 (2023)	22,3 (2023)

Indikaattori, nuoret ja nuoret aikuiset	Loviisa	IUHVA	Koko maa
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	52,9 (2021), 44,6 (2022), 46,5 (2023) 48,1 (2024) pojat 36,9 (2024), tytöt 58,6 (2024)	38,9 (2024)	40,4 (2024)
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	33,1 (2021), 35,9 (2023) pojat 34 (2021), 31,6 (2023) tytöt 32,2 (2021), 39,2 (2023)	29,4 (2023)	27,0 (2023)
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	39 (2021), 23,3 (2023) pojat 34,2 (2021), 25,0 (2023) tytöt 43,2 (2021), 22,2 (2023)	24,6 (2023)	25,8 (2023)
Kulkee koko koulumatkan moottoriajoneuvolla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	34,4 (2023) pojat 31,8 (2023), tytöt 37,8 (2023)	27,9 (2023)	18,4 (2023)
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	22,9 (2021), 21,3 (2023) pojat 28 (2021), 26,2 (2023) tytöt 19,6 (2021), 17,8 (2023)	16,8 (2023)	17,4 (2023)

Tyttöjen hyvinvoinnin haasteet sekä nuorten päihteiden riskikäyttö ja riski syrjäytyä huolestuttavat

19

Indikaattori, nuoret ja nuoret aikuiset	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	35,3 (2021), 39,6 (2023) pojat 24,1 (2021), 19,6 (2023) tytöt 44,1 (2021), 55,2 (2023)	31,5 (2023)	26,6 (2023)
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	35,4 (2021), 27 (2023) pojat 28,9 (2021), 20,9 (2023) tytöt 40,9 (2021), 33,3 (2023)	29 (2023)	25,2 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	58,4 (2021), 54,2 (2023) pojat 73,1 (2021), 73,5 (2023) tytöt 47,9 (2021), 40,8 (2023)	61,2 (2023)	65,7 (2023)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	60,5 (2021), 65,6 (2023) pojat 73,7 (2021), 81,8 (2023) tytöt 48,8 (2021), 48,9 (2023)	63,9 (2023)	66,9 (2023)
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	18,1 (2021), 19,6 (2023) pojat 13,5 (2021), 6,2 (2023) tytöt 21,4 (2021), 29,2 (2023)	15,8 (2023)	12,3 (2023)

Indikaattori, nuoret ja nuoret aikuiset	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	25,5 (2021), 23,7 (2023) pojat 32,4 (2021), 24,4 (2023) tytöt 15,9 (2021), 13,3 (2023)	23,6 (2023)	21,4 (2023)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	25,5 (2021), 23,7 (2023) pojat 2,9 (2021), 7,4 (2023) tytöt 42,9 (2021), 36 (2023)	23,6 (2023)	21,4 (2023)
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	46,1 (2021), 41,6 (2023) pojat 43,9 (2021), 25,5 (2023) tytöt 48,3 (2021), 53,6 (2023)	46 (2023)	38 (2023)
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	29,6 (2021), 38,2 (2023) pojat 27,5 (2021), 27,9 (2023) tytöt 31,8 (2021), 46,7 (2023)	40,4 (2023)	31,4 (2023)
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	8 (2021), 13,6 (2023) pojat 7,8 (2021), 17,8 (2023) tytöt 8,3 (2021), 10,6 (2023)	13,7 (2023)	8,8 (2023)
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä	21,7 (2021), 19,2 (2022) miehet 24,6 (2021), 22,5 (2022) naiset 17,5 (2021), 14,4 (2022)	14,7 (2022)	14,7 (2022)

Osallisuuden kokemus on noussut ja työikäiset tyytymättömämpiä taloudelliseen tilanteeseensa

Loviisan kaupunki toteutti tänä valtuustokautena vuosittain hyvinvointikyselyn asukkaille, jotta hyvinvointityön tueksi saataisiin tietoa myös kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista.

Taulukossa on nostoja hyvinvointikyselyn tuloksista:

Indikaattori	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
On erittäin tyytyväinen itsetuntoonsa, % vastaajista	25,8 (2021), 23,6 (2022), 26,3 (2023), 21,4 (2024)	18,4 (2024)	22,9 (2024)	26 (2024)
On erittäin tyytyväinen terveydentilaansa, % vastaajista	11,8 (2021), 20,1 (2022), 17,2 (2023), 18,5 (2024)	27,7 (2024)	10,7 (2024)	8,9 (2024)
On erittäin tyytyväinen taloudelliseen tilanteeseensa, % vastaajista	14,5 (2021), 24,9 (2022), 23,8 (2023), 23,6 (2024)	28 (2024)	13,6 (2024)	28,1 (2024)
On erittäin tyytyväinen elämäänsä kokonaisuutena, % vastaajista	22,6 (2021), 24,3 (2022), 30,2 (2023), 26,9 (2024)	29,2 (2024)	21,5 (2024)	29,4 (2024)
Ei lainkaan tunne voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin asuinkunnassansa, % vastaajista	28,5 (2021), 20,9 (2022), 16,3 (2023), 13,6 (2024)	14,6 (2024)	12,2 (2024)	15,2 (2024)
Asuinseutu tarjoaa erittäin paljon mahdollisuuksia hyvään elämään tulevaisuudessa, % vastaajista	19,4 (2021), 12,8 (2022), 17 (2023), 11,5 (2024)	17,3 (2024)	7 (2024)	4,8 (2024)

Joka kolmas nuori ei käy kirjastoissa

Taulukossa on nostoja hyvinvointikyselyn tuloksista:

Indikaattori	Kaikki ikäryhmät yhteensä	Alle 30-vuotiaat	30–64-vuotiaat	Yli 65-vuotiaat
Ei käy lainkaan kirjastossa, museoissa tai muissa vastaavissa paikoissa, % vastaajista	20,4 (2023), 26,1 (2024)	35,4 (2024)	17,8 (2024)	17,2 (2024)
Ei käy kulttuuri, urheilu tai muissa tapahtumissa, % vastaajista	17 (2023), 19,1 (2024)	25,4 (2024)	12,3 (2024)	14,6 (2024)

Suomen yleisten kirjastojen tilastojen mukaan Loviisassa kirjaston kokonaislainausmäärä suhteutettuna asukaslukuun on hieman noussut viime vuosina, mutta on alhaisempi kuin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella ja koko maassa.

Indikaattori	Loviisa	Itä-Uudenmaan HVA	Koko maa
Kirjasto, kokonaislainaus / asukasluku	7,96 (2021), 8,34 (2022), 9,08 (2023)	13 (2023)	15,01 (2023)

Hyvinvointialueella tunnistetut ilmiöt ja alueelliset teemat

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellisessa hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa 2023–2025 on tunnistettu palvelutarvetta lähivuosina lisääviksi tekijöiksi alueella:
  - pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien suuri määrä
  - tyttöjen hyvinvoinnin ongelmat
  - ikääntyneiden päihdeongelmat
  - ylipainon ja diabeteksen yleistyminen.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen kuntien alueellisissa HYTE-neuvotteluissa syksyllä 2024 alueellisina ilmiöinä nostettiin erityisesti liikkumattomuus ja mielen hyvinvointi.
- Seuraavilla sivuilla kerrotaan esimerkkejä siitä, miten liikkumattomuutta ennaltaehkäistään ja liikkumista mahdollistetaan sekä miten mielen hyvinvointia vahvistetaan kaupungin omassa toiminnassa.

Liikkumattomuus

- Liikkumattomuuden ehkäisemiseksi ja liikkumisen edistämiseksi kaupunki on muun muassa laatinut:
- [Loviisan kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma 2023–2025](#)
  - Ohjelman päivityksessä on pyritty tarkastelemaan kaikkia liikuntaan liittyviä osa-alueita: ohjattu liikuntatoiminta, avustukset, liikuntapaikkojen kunnossapito ja rakentaminen sekä liikunnan tasapuolinen tarjonta kuntalaisille.
  - Liikuntapalvelut luo edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle tukemalla seuratoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja, järjestämällä ohjattua liikuntaa seuratoiminnan ulkopuolelle jääville kuntalaisille, kuten erityisryhmille, ja kehittämällä terveyttä edistävää liikuntaa.
  - On nähtävissä, että liikunnasta on tulossa yhä tärkeämpi kuntien elinvoimatekijä.
- [Loviisan kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma](#)
  - Kävely ja pyöräily ovat turvallisia arjen liikkumistapoja, jotka edistävät loviisalaisten hyvinvointia on ohjelman visio.
  - Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen yleiset tavoitteet Loviisassa ovat liikkumisen turvallisuus, arjen sujuvuus ja asukkaiden hyvinvointi.
  - Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman tavoitteen mukaisesti kaupunki on kehittänyt miellyttäviä ympärivuotisia ulkoilureittejä.

Mielen hyvinvointi

- Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten on yhteistyössä kehitettävä väestön elinolosuhteita siten, että ne vahvistavat mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ja ehkäisevät ennalta mielenterveyden häiriöiden syntyä.
- Mielen hyvinvoinnin suojaavia tekijöitä kaupungin palveluissa ovat muun muassa:
  - Laadukas varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio-opetus
  - Toimivat ja monipuoliset nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut, museo ja kansalaisopisto
  - Arvostavat kohtaamiset ja asiakaspalvelu
  - Ruoka ja ruokailu viihtyisässä ympäristössä sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukioissa
  - Viihtyisät virkistysalueet ja -reitit
  - Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

Maksuttomia ja edullisia palveluja

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä tulisi erityisesti huomioida heikoimmassa asemassa olevia asukkaita.
- Kaupunki on tällä valtuustokaudella lisännyt matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia muun muassa tarjoamalla nuorille 8.- ja 9.-luokkalaisille ja toisen asteen opiskelijoille maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja lisäämällä lasten ja nuorten osallistujamäärää maksuttomaan taidekasvatukseen.
- Kaupunki on edelleen tarjonnut maksuttomat salikortit kaupungin kuntosaleille ja yleisöuintivuorot 70 vuotta täyttäneille sekä maksuttoman uintivuoron maahanmuuttajataustaisille naisille.
- Lisäksi työttömät saavat alennuksia ja tietyt kohderyhmät opintoeseteliavustuksia kansalaisopiston kursseista. Kaikille asukkaille tarjotaan maksuttomat kirjastopalvelut, joihin sisältyy muun muassa liikuntavälineiden lainaus.